

Senjens Beskrivelse

Nu kuuler det op med en drivende Vind,
Igiennem Kiel-Sundet jeg løbe vil ind
 Med denne min seylende Smakke:
Der boe de Nordlændiske Knaber i Rad,
Hvis Brændeviins Pander gjør mangen en glad,
 Og lærer dem færdig at snakke.

Der siges: Kiel-Sundet er gandske begroed
Fra høyeste Bierge til nederste Flod
 Med Træer og grønneste Lunde,
Paa begge de Sider staaer Birken og groer,
Langs Landet igiennem er Blomster og Floer,
 Det smukkeste man ynske sig kunde.

Det synes, at Verdens bortliggende Kant
Vil have sig noget forvaret iblant,
 Naturen er ikke forbunden
Til en eller anden besynderlig Tract,
Gud haver os noget for Norden nedlagt,
 Hvor ved er Fornøyelse funden.

Jeg seer, der opdages den Trondenes-Sand,
Der vil jeg først trine med Foeden i Land,
 Den Kirke har noget at sige,
Grundmuret og bygget heel kunstriig af Steen,
I gandske Nordlanden er neppelig een
 Som skattes at være dens liige:

Part er af den Meening: der flyttet har did
En Biskop i forrige Pavedoms Tiid,
 Som havde der Vaaning og Boelig;
Om denne Beretning kand holdes for sandt,
Det kand jeg ey sige, jeg veed det ey grant,
 Dog er det ey meget utroelig:

Thi Bisperne været har Mand efter Mand
Forundet ad Mensam al Senjens Land,
 Hvad Geistlig Indkomster anrører.
Sex Præster der findes fra Vest og til Øst,
Men Bispen er over dem Pastor og Provst,
 Den Titul ham ene tilhører.

De samme Sex Præster jeg viise vil frem,
Paa Trondenes haver den første sit Hiem,
 I Meefjord den anden med rette,
I Qveefjord den Trede, den Fierde paa Sand,
Den Femte det bliver den Astafiords Mand,
 I Torsken tilholder den Siette.

Der fanges paa Senjens Grunder og Hav
Den Qveite hin feede, hvis Rækling og Rav
 I Norden er meget navnkundig,
Vel falder der Rækling paa mangan en Sted,
Men skiønner' og rarer' man ingensteds veed,
 Den er über Masen ausbundig.

Naar Senje-Lands Jægter sin Anker og Krog
Nedkaster i Bunden paa Bergenske Vog,
 Om Rækling da mange mon løbe,
Der bydes tit over det Eyeren vil,
Den Kiøbende legger godvilligen til
 For første Val udi at kiøbe.

Indbyggerne, som udi Senje-Lehn boer
Om Vinteren have de fleeste sin roer
 I Væerne hos dennem hiemme,
Saa tilig at Vaaren indbryder i Land,
Da søges Find-Marken det snarest de kand,
 Sit Fiskerie der at forfremme,

Hvor Fangsten opvaagner, did stunder de hen,
Det lykkes vel ofte, de komme igien
 Med alle Fartøyer belasted:
Den Næring gaaer stundum saa lykkelig fort,
At paa et par Uger det knappest er giort,
 At Anglerne blive udkastet.

Hvor Lodden til Valen indrives for Vind,
Did søger og Torsken og løber der ind,
 Da fiskes der Nætter og Dage,
Hvo først kand fremkomme, han vinder den Priis
Hvo seeneste kommer han spiller forliis
 Og maae uforrettet afdrage.

Det Fiskerie staaer ikke længer oppaa,
End ligesaa længe, som Vinden vil staa,
 Men snart at sig Vinden omdreyer,
Og vayer fra Landet, er Fisket alt giort,
Da rømmer den Torskens Mangfoldighed bort
 Og løber usynlige Veyer.

Her kand man med Sandingen sige det ud,
At HErren er een ubegribelig Gud,
 Hvis Gierning gaaer over vor Tanke;
Tit maae man arbeyde, men intet dog faaer,
Tit giver han meere end Folket formaaer
 I alle sin Kar at opsanke;

Det er os forgieves, vi tiilig opstaaer,
Og siden langt silde paa Natten udgaaer,
 Sig Rigdom dermed at tilføye:
Vil HErren forkorte, hvad er det du har?
Vil HErren velsigne, da fyldes dit Kar,
 Han gjøre kand Riig uden Møye.

Hvo skulle vel tænke, de Fiske der gik,
De kunne saa hastig forandre den Skik,
 At rømme saa skyndig tilbage?
Naar HERren vil give, du sanke da maae,
Og naar han vil ikke, da lad det bestaae!
 Vi selv af os intet kand tage!

I Senjen man nogle steds pløyer og saaer;
Dog vil dem Afvexten ey lykkes hvert Aar,
 Thi Kulden der meget regierer;
De fleeste forsyne sin Huse med Meel,
Som hentes fra Bergen en temmelig Deel,
 Saa meget, som Jægterne bærer;

Det Meel fra Kiøbstedden er malet af Rug,
Som settes og bruges paa alle Mands Dug,
 Men Korne-Meel ingen Mand kjøber.
Nu maatte man spørge, hvad er det for Viis?
Hvi kjøbes ey det som er lettest af Priis
 Og mindst for den Fattig opløber?

Man veed, hos Kiøbmænder er gangbare Løb,
At Rug er langt dyrer' end Kornet i Kiøb,
 Den fattige Fisker vel kunde
Et Bygbaget Brød under legge sin Tand,
Og heller betænke sin Gioldbunden Stand,
 End leve med lekkere Munde;

Her svares: saa vidt jeg er Landet bekant,
Vor Nordlands Almue med Flad-Brød er vant,
 Som bages i tyndeste Kager;
Vil mand i Madkisten det have nedlagt,
Da skikker sig best, det som tyndest er bagt,
 Naar man det i Skrukker optager,

De Kager af Rug-Meel gemeenlig er seig,
Men Bygget har saadan en Danlighed ey,
 Det vil ey tilsammen vel holde;
Den seygeste Kage beqvemmeligst er
Til Mølie som bruges i Værr og i Skiærr,
 Om Vinter og Frosten hin kolde,

Var Fladbrød af Byg, det i stykker da gik,
Thi faaer man at bruge den Viis og den Skik,
 Som Landet beleylig kand taale,
De rigere Lande har tykkere Brød,
Men Nordland maa nøyes med Skiør og med Grød,
 Og selv med sin Favne sig maale:

Her Æde vi Leiver i steden for Stump,
Durksigtig er Brødet, men Maven er plump
 Han kræver hver Maaltid en Skrukke,
Den stoppes i Mølie med Lefver og Tran,
Og saa gaaer i Værret det Giestebud an,
 Der slikkes baad' Boller og Krukke,

Toe Leiver, som ere tilsammen vel lagt,
Det gjør os en Skrukke, som før er omsagt,
 Kast Lefver af Torsken i Gryde,
Skum siden det fedest fra Lefveren af,
Saa faaer du den Mølie, som smager saa brav,
 At mange sig derved maae fryde.

Ting-Steder i Senjen er Otte paa Rad,
Der Gryllefiord, Baltestad, Geisund og hvad
 Med rette did hører anteigned,
Saa finder du Dyre, saa Fuske-Vog ok,
Saa Astafiord, Sandsund og Qveefjordens Flok,
 Der har du dem alle bereignet.

I Fuske-Vogs Tingsted er Viger at faae:
Toevigen, Tenvigen, Gaarvigen ogsaa,
Lærvigen jeg lader hos slenge,
Broevigen, Søevigen forglemmes ey skal,
Meelvigen, Norvigen maae fylde det Tal,
Men hvad vil jeg slarve saa længe?

Paa Bierkøe skal ligge den Plads eller Grund,
I Fordum tilholdte der Thore den Hund,
Skal Crøniken troendes være:
Der skrives, den Hund var Sanct Oluf ey goed,
Da blodige Fegtning paa Stiklestad stoed,
Det galt den uskyldige Herre;

Sanct Oluf lod raabe til Svennene saa:
Slaae Hunden, som Jernet ey bide kand paa,
Thi han ey for Piilene blegned',
Da trængte den Hund sig til Konningen ind,
Hvorefter den Herre med Haand under Kind,
Dødstukken til Jorden nedsegned',

Man slutter, at den maledidede Gast
Sig havde med Fanden besværet saa fast,
At Jernet ham ikke kund' skade,
Saa bliver det Rygte desværre forsandt,
At Troldom har været i Norden bekendt,
Dog ingen sig merke vil lade;

Nu Thore forreyste til Helvede hen,
Hans Sødskende frygter jeg, leve igien,
Thi Klinten vil voxe blant Hvede,
Indtil at den kommer, som skiller dem ad,
Og Dievelen far i den Hellige Stad,
Om Christus er selver tilstede.

Man runden omkring i det Fogderie seer
Tolv Kirker, i hvilke Guds Tieneste skeer
Og hellig Maaltider forlehnes.

Een seer mand opbygget paa Ibbostad-Gaard,
Paa Dyrøen, Tranøen, Lenvigen staaer
De Trende, som ogsaa betienes

For Vesten ved Havet man finder og tree
Paa Berig og Mefjord, og Øefjord at see,
Hos dennem er Torsken den neste,
Der synden for finder man Neergaard og Sand,
Paa Raad staaer et Tempel i Qvefiordens Land,
Men Trondenes reignes det Beste.